

*П. П. Дубинецька, канд. екон. наук,
О. М. Мартин, канд. екон. наук, О. В. Повстин, канд. екон. наук
(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)*

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА МЕХАНІЗМ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Узагальнено науково-теоретичні підходи впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання в національному господарстві, який відбувається між державою в особі суб'єктів податкового регулювання та платниками податків. Запропоновано структурно-логічну схему процесу реалізації системи захисту інформації в механізмі податкового регулювання. Метою статті є дослідження процесу науково-теоретичних підходів впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання в національному господарстві.

Ключові слова: інформаційне середовище, захист інформації, механізм податкового регулювання, національне господарство.

П. П. Дубинецкая, О. М. Мартин, О. В. Повстин

ВЛИЯНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЫ НА МЕХАНИЗМ НАЛОГОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В НАЦИОНАЛЬНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Сформированы научно-теоретические подходы влияния информационной среды на механизм налогового регулирования в национальном хозяйстве, которые происходят между государством в лице субъектов налогового регулирования и налогоплательщиками. Предложена структурно-логическая схема процесса реализации системы защиты информации в механизме налогового регулирования. Целью статьи является исследование процесса научно-теоретических подходов влияния информационной среды на механизм налогового регулирования в национальном хозяйстве.

Ключевые слова: информационная среда, защита информации, механизм налогового регулирования, национальное хозяйство.

P. Dubynetska, O. Martyn, O. Povstyn

INFLUENCE OF INFORMATION ENVIRONMENT ON MECHANISM OF TAX REGULATIONS IN NATIONAL ECONOMY

The article deals with generalization of the theoretical approaches of information environment influence on the mechanism of national economy tax regulations, the influence is between a state represented by the subjects of tax regulations and taxpayers. The structurally logical scheme of information security system process realization in tax regulations mechanism has been offered. The aim of this article is a research of theoretical approaches of information environment influence on tax regulations mechanism in national economy.

Key words: information environment, information security, tax regulations mechanism, national economy.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день механізм податкового регулювання в українській економіці перебуває в складній фінансово-економічній ситуації і об'єктивно зрозуміти цю проблему можна, якщо сформулювати власне, українське обличчя державного інформаційного середовища в механізмі податкового регулювання, обрати власні тактику і стратегію процесу і системи захисту інформації. Вироблення дієвої, ефективної національної стратегії розвитку інформаційного середовища в механізмі податкового регулювання – найважливіше завдання суб'єктів податкового регулювання, від швидкості виконання якого залежать всі наступні, великі й малі кроки на шляху до соціально-економічного розвитку суспільства. Саме цим викликана увага до інформаційного середовища та його впливу на механізм податкового регулювання.

Проведений авторським колективом аналіз наукових літературних джерел свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку теорії і практики вплив інформаційного середовища на механізм податкового регулювання досліджено ще недостатньо. Тому, з'ясування науково-теоретичних підходів впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання та обґрунтування структурно-логічної схеми процесу реалізації системи захисту інформації в механізмі податкового регулювання потребує комплексного вирішення зазначених завдань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням забезпечення інформаційного середовища та механізму податкового регулювання в національній економіці приділяють значну увагу вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: С. Арзуманова, В. Домарева, Є. Степанова, С. Петренко, О. Юдіна та інші, якими розроблено понятійно-категоріальний апарат, та механізм його реалізації. Однак, попри це, в умовах бурхливого розвитку інформаційних технологій потребує уваги питання вивчення впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання в національній економіці.

Виклад основних положень. Процес реалізації податкового регулювання та впливу на нього інформаційного середовища складається з певних етапів, і тому є наслідком комунікацій між учасниками, які реалізують його та піддаються його впливу, а саме суб'єктів та об'єктів податкового регулювання в національному господарстві. До перших відносять органи державної влади, оскільки саме вони здатні законодавчо впливати на об'єкти податкового регулювання в національному господарстві, тобто на суб'єкти господарювання за допомогою інформаційного впливу.

Згідно з чинним законодавством, основними органами податкового регулювання (суб'єктами) виступають Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна фіскальна служба та органи місцевого самоврядування, які встановлюють, регулюють, контролюють та аналізують досягнення у забезпеченні соціально-економічного процесу функціонування й розвитку національного господарства через інформаційний вплив [3].

Результативність податкового регулювання крізь призму інформаційного впливу середовища можна оцінювати за ступенем досягнення поставлених ним головних цілей, використовуючи такі критерії, як зростання економіки та обсягів доходів бюджету; зменшення тіньової економіки; підвищення соціального рівня та зменшення соціального розшарування за доходами громадян України; активізація інноваційної діяльності; раціональне використання природних ресурсів та захист навколишнього природного середовища [4].

У зв'язку з цим вплив інформаційного середовища на механізм податкового регулювання є найважливішим моментом підготовки всіх стратегічних і багатьох тактичних рішень регулюючого впливу суб'єктів податкового регулювання на об'єкти національного господарства через інформацію.

Зокрема, Кормич Б. А. [9] зазначає, що забезпечення інформаційного середовища повинно здійснюватись передусім, шляхом проведення виваженої і збалансованої політики держави в інформаційній сфері, яка має три основні вектори:

- 1) захист інформаційних прав та свобод людини;
- 2) захист державної безпеки в інформаційній сфері;
- 3) захист національного інформаційного ринку, економічних інтересів держави в інформаційній сфері, національних виробників інформаційної продукції.

Податкове регулювання в національному господарстві є неможливим без інформаційного забезпечення діяльності суб'єкта, зокрема, без надійного захисту інформації.

Особливою гостроти ця проблема набуває у зв'язку з масовою комп'ютеризацією, об'єднанням ЕОМ у комп'ютерні мережі та використанням мережі Інтернет [1]. Саме для цього в національному господарстві створюються спеціальні служби, що виконують функції, які в сукупності характеризують процес створення та захисту інформаційного середовища в податковому регулюванні. До таких належать:

1. збір всіх видів інформації, що має відношення до діяльності того чи того суб'єкта господарювання;
2. аналіз одержуваної інформації з обов'язковим дотриманням загальноприйнятих принципів і методів організації робіт;

3. прогнозування тенденцій розвитку науково-технологічних, економічних і політичних процесів в країні та у світі стосовно конкретної сфери діяльності, а також показників, яких необхідно досягнути суб'єкту господарювання.

Оперативна реалізація заходів з розробки та охорони інформаційного середовища здійснюється послідовним виконанням певного комплексу робіт, а саме:

1. збір різного виду необхідної інформації для податкового регулювання, що здійснюється через офіційні контакти з різноманітними джерелами відкритої інформації, неофіційні контакти з носіями закритої інформації, а також за допомогою спеціальних технічних засобів;

2. обробка та систематизація отриманої інформації, що провадиться суб'єктами податкового регулювання з метою упорядкування для наступного більш глибокого аналізу;

3. аналіз отриманої інформації, яка включає обробку даних з використанням різних технічних засобів і методів аналізу [6].

Отже, в умовах сьогодення, вплив інформаційного середовища на механізм податкового регулювання, виступає одним з головних чинників забезпечення ефективного функціонування національного господарства.

Діяльність суб'єктів податкового регулювання в національному господарстві спрямована в основному на захист інформаційних ресурсів. У цьому напрямку процеси структурування інформаційного простору податкового регулювання завдяки упорядкуванню інформаційної інфраструктури набувають першочергове значення. Це відображається у посадових обов'язках суб'єктів податкового регулювання, а саме:

– організація діяльності інформаційного відділу із створення, обслуговування, розвитку та інформаційного забезпечення технічної системи розрахунків, комунікацій і зв'язку для автоматизованої обробки інформації для інформаційного забезпечення податкового регулювання в національному господарстві;

– керування розробкою планів і графіків обробки інформації та проведення розрахункових робіт у відповідності із завданнями суб'єктів податкового регулювання в національному господарстві;

– здійснення вибору основного складу електронно-розрахункового устаткування, визначає форми та методи збору інформації, забезпечує розробку й узгодження із відповідними інститутами схем обробки інформації;

– визначення раціональної завантаженості інститутів та виконавців, забезпечення контролю за ходом надходження інформації, дотриманням графіків та регламентів вирішення завдань, виконанням робіт у встановлені строки, якістю виконання;

– забезпечення оновлення технічної бази, вивчення й аналіз ринку інформаційних послуг з метою забезпечення виробництва та управління сучасними інформаційними технологіями;

– здійснення керування проектуванням структури баз даних та механізмів доступу до них тощо [7].

В цілому, як пропонує Ясенев В. М., основними етапами системи захисту інформації можна визначити [8]:

1. На першому етапі визначається перелік реальних загроз, які можуть завдати серйозних збитків на наступних етапах процесу системі захисту.

2. Розробка системи захисту (планування). Цей етап реалізації системи захисту інформації передбачає розробку комплексної системи захисту як сукупності засобів, здатних протидіяти впливам різного характеру. Результатом цього етапу є розробка плану захисту суб'єктів податкового регулювання від несанкціонованих втручань, мети захисту інформації, правил її обробки та користування персоналом. Як правило, розроблений план захисту складається з пунктів, що характеризують політику податкового регулювання, поточний стан системи, рекомендації із реалізації системи захисту, відповідальність персоналу, порядок введення в дію засобів захисту, дані про їх перегляд і склад.

3. На етапі реалізації системи захисту відбувається установка та настройка, визначених планом захисту, засобів захисту.

4. Етап супроводження системи захисту передбачає постійний контроль за роботою системи, реєстрацію подій, які відбуваються в ній. Загалом етапність побудови системи захисту інформації можна представити у вигляді схеми (див. рис.1).

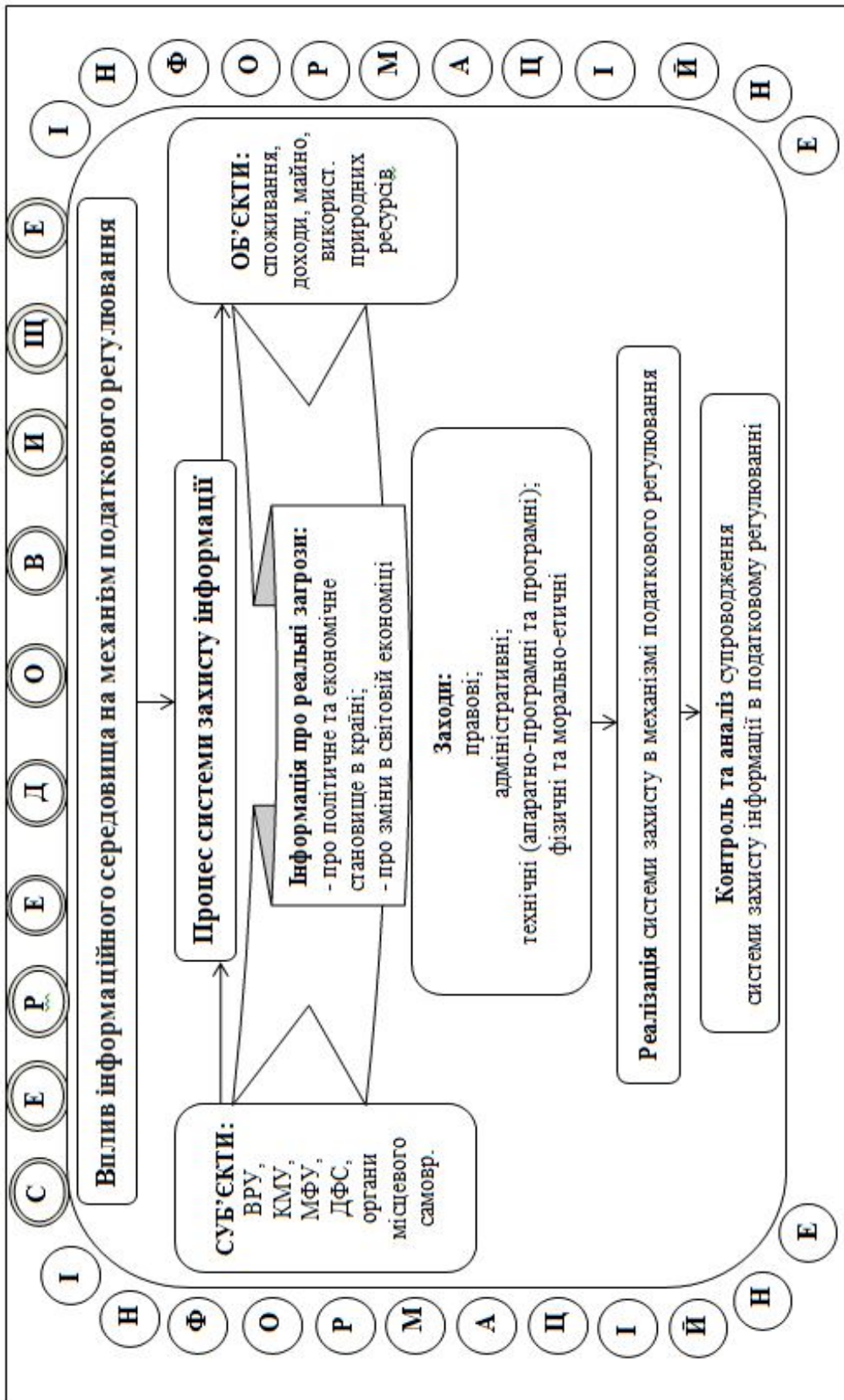

Рисунок 1 – Інформаційне середовище в механізмі податкового регулювання національного господарства

Джерело: розробка авторського колективу

Крім того, основними напрямками впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання в національному господарстві є структурування інформаційного простору суб'єкта, інтеграція інформаційних ресурсів та інтелектуалізація інформаційних потоків.

Таким чином, проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що вплив інформаційного середовища на механізм податкового регулювання в національному господарстві протягом останнього десятиріччя став одним із найважливіших напрямів діяльності суб'єктів податкового регулювання, а наведена вище схема впливу інформаційного середовища на механізм податкового регулювання дає можливість здійснити об'єктивну оцінку рівня розвитку та стабільності економіки країни.

При успішному вирішенні вище перелічених завдань, суб'єкт інформаційного впливу в податковому регулюванні максимізує податкові надходження до державного бюджету України, внаслідок чого відбувається зростання національної економіки, зменшується тіньова економіка, підвищується соціальний рівень та зменшується соціальне розшарування за доходами громадян України, активізується інноваційна діяльність, раціонально використовуються природні ресурси та підвищується захист навколишнього природного середовища. При цьому доцільно використовувати можливості, що надаються інформаційним забезпеченням, не після, а до виникнення відповідної проблеми, тобто «працювати на випередження».

Список літератури

1. Захист інформації стосовно громадянина. [Електронний ресурс]. – Режим доступу з http://pidruchniki.com/1765071851337/ekonomika/zahist_informatsiyi_stosovno_gromadyanina
2. Кириченко О.А. Управління фінансово-економічною безпекою: навчальний посібник / О.А. Кириченко, С.М. Лаптев, П.Я. Пригунов, О.І. Захаров та ін. // За ред. Чл-кор. АПН України, д.іс.н., професора В. С. Сідака. – К.: Дорадо-Друк, 2010. – 480 с.
3. Дубинецька П. П. Теоретичне конструювання механізму податкового регулювання економіки / П. П. Дубинецька // Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. – 2014. – №4 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2937>.
4. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки [текст]: монографія / (С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. О. Кохан, П. П. Дубинецька та ін.); за заг. наук. ред. С. А. Кузнецової. – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 200 с.
5. Сляднева Н.А. Информационно-аналитическая деятельность: проблемы и перспективы / Н. А. Сляднева. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fact.ru/www/arhiv6s9.htm>.
6. Проект Закону України «Про службу безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scorpion.sumy.ua/en/laws/18-laws-4.html>.
7. Должностная инструкция начальника информационно-аналитического отдела. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.otd-lab.ru/documents/dolzhnostnyeinstruksii/dolzhnostnaya-instruktsiya-nachalnika-informatsionno>.
8. Міщенко С. П. Інформаційна складова економічної безпеки підприємства / С. П. Міщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості – Харків, 2012. – № 39. – С. 250-254.
9. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: Навч. посібник / Б.А. Кормич. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.

References

1. *The protection of information on citizens.* (2010). Retrieved from http://pidruchniki.com/1765071851337/ekonomika/zahist_informatsiyi_stosovno_gromadyanina
2. Kirichenko O. A. (2010). *Financial and economic security: a tutorial.* Ed. Yawl corporations. APN Ukraine, k.yur.n., d.is.n., VS Professor Sidak. - K.: Dorado Press. - 480 p.
3. Dubynetska P. P.(2014). *Constructing theoretical mechanism of tax regulation of economy.* Efficient Economy: Electronic scientific specialized edition. №4. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2937>.

4. *The development of public finance in terms of structuring the chaotic economy [text]: monograph. (2014).* (S. A. Kuznetsov, V. N. Dumplings, M. Cohan, P. P. Dubynetska etc.); for the Society. Science. Ed. S. Kuznetsova. - Kyiv Center of educational literature. – 200 p.

5. Clyadneva N. A. *Information and analytycheskaya Activities: problems and prospects* / Retrieved from: <http://www.fact.ru/www/arhiv6s9.htm>.

6. Draft Law of Ukraine "On the security service businesses and other entities". Retrieved from <http://scorpion.sumy.ua/en/laws/18th-laws-4.html>.

7. *Job Description: Head of Information and Analytical Department.* Retrieved from <http://www.otd-lab.ru/documents/dolzhnostnyeinstruksii/dolzhnostnaya-instruktsiya-nachalnika-informatsionno>.

8. Mishchenko S. P. (2012). *Information component of economic security.* Bulletin of Transport Economics and Industry – Kharkov. – № 39. – P. 250-254.

9. Kormich B. A. (2004). *Information Security: organizational and legal framework: Training. guide.* – K.: Condor. – 384 p.

